

en germànic una base BOSK- es troba només en neerlandès i, com a variant, en una petita part de l'alt-alemany. Pot ser simplement el descendent germànic d'una variant més semblant, en la llengua d'origen, que ja coincidís amb la del romànic. La conclusió de Kaufmann d'un mot de substrat lligur o cèltic és, doncs, la més raonable. Però en les llengües cèltiques no hi ha base ferma. Només bretó *bôd* m. «buisson», còrn. *bos*, i V. Henry només gosa dir «le mot est sûrement celtique, bien qu'on ne lui connaisse de répondeur certain ailleurs, cf. angl. *bush*, all. *busch*, roman *bosco*, etc., d'étymologie également incertaine»; Pokorny guarda silenci sobre aqueixos mots britònics, i es podria suposar que ells també vinguessin del tipus substràtic indicat, en forma d'una tercera variant.

He d'indicar que hi ha encara un mot que referma la idea que BOSKO- era d'una antiga llengua indoeuropea. Cal admetre, en efecte, que aquesta llengua devia crear, al costat del primitiu *BOSKO-, un vellíssim derivat *BOSKIONO- amb ampliació -IO- i el sufix col·lectiu -ONO- (ben desenrotllat en cèltic continental segons moltíssimes i segures etimologies). D'ací el derivat gallo-romànic *boisson* ~ *buisson* 'bosquet'. En francès en sortiria un *buis* (*BÖSCIO), nominatiu arcaic imparisillàbic, al costat de *boisson* (generalitzant-s'hi després *buisson*): *boisson* ja surt c. 1100 en la *Chanson de Roland*, i resta freqüent en francès antic (*buisson* no apareix fins al S. XII); en oc. ant apareix *boisson* en Elias Cairel, l'*Elucidari* i aquest passatge de Ventadorn: «La blava flors que nais per los *boissôs*» (Rayn. II, 241); i *boissonada* «gebüsch», amb dos exs. que semblen llgd., del S. XIV aproximadament (PSW I, 153). Però *boisson* era ben conegut i àdhuc l'usaren els nostres Guillem de Cervera i Cerverí de Girona: «l'esperavers viu al sòl / los fills del rossinyol / dins un *boxô* estar, / e anet-los manjar» (*Faula del Rossinyol*, v. 91).⁶

¿Cal per ara renunciar a trobar una base indoeuropea per al mot? Potser sí. Veig solament una possibilitat, però reconec que no és prou fundada perquè ens en puguem refiar. El sentit coincideix amb un grup de mots germànics i celtes de base *BHORS-, formada per l'escand. ant. *barr* 'bosc de coníferes' o 'arbre conífer', irl. ant. *barr*, bret. id., ky. i còrn. *bar*, tots ells amb el sentit de 'fullatge' i alhora 'punta, cim' (pròpiament degué ser 'cim boscos', i d'un gran nombre de noms de lloc francesos s'ha deduït que *BARROS 'cim boscos' existí també en gal. Ara bé, tot això parteix de l'arrel indoeuropea *BHORS-. Aquest mateix radical BHORS- pogué existir en el complex sorotaptolígur, i fóra una hipòtesi no massa atrevida admetre que d'ací s'hi formés un derivat en -KO-; doncs bé, aquest derivat *BHORS-KO- està efectivament documentat, si bé com a adjectiu i només en germànic: *barsch* (cf. per a totes aqueixes formes, Pok., IEW 109.29, 109.21), amb el sentit de 'bròfc, groller, se-ver' («grob, streng, rasch»).

Per ara, doncs, ens haurem d'accontentar amb la poc ferma hipòtesi que la mateixa formació *BORSKO-

tapes i que, havent-hi pres el sentit de 'selvàtic', acabà convertint-s'hi en el nom del 'bosc'. Així ens explicariem millor el sentit francès de 'fusta' (= 'llengua rude sense esboscassar') que potser fou tan antic (encara que només francès) com el de 'selva'⁷ i que llavors sortiria directament del de 'rude i grofollut' passant per 'llengua sense esboscassar'. Voldriem, però, trobar-ne més proves, i més antigues que l'adjectiu *bosc*-, *-ca*, que segueix:

DERIV.: ⁺*Bosc*, *bosca*, adj. «a la casa pairal hi havia afectes totes les terres *bosques* y pastorims, a més d'alguns quintars y hortes, que menava per compte propi, lo que portava un regular rem a la casa», M. Vayreda, *Sang Nova* I, xiii (1.^a ed., 63; reed., 90).

Boscà, *boscana* [S. xv, *AlcM*]; usat sobretot per qualificar mates i flors (*clavells boscans*, *violes boscanes*) [1575, *alfàbega boscana*: *ocimastrum*], OPou, *TbPu*, 486], «no n'hi ha d'altra tan bonica --- / per lla floreixen flos, / flos y violas boscanas», «li compren tres mocadors, / que cadascú té sa cara: / la un de coló de rosa, l'altre viola *boscana*, / l'altre ---», Milà, *Romllo*, 202.D, 355.14; en algun lloc, substantivat: «Lo Canals és un *boscà*, en el qual hi ha l'Ereta de les Bruixes, dalt de la Serra de Cavalls» 1936 (4° 12 × 41° 03, com que és exposat al Nord, suposo que deu haver-hi bosc i no solament olivar i garriga), Benissanet.

Boscal, Santuari del — a Cava, Serra de Cadí; deriv. que fou viu a Lombardia (*boscalis*, *buscalis* en docs. des dels Ss. X-XI, Bosshard, *VRom.* III, 20L); *boscaler*, *DFgra.* *Boscam* [c. 1850, «Vicmar pren ampl' aixada y agut magall, / cava una fossa fonda en un *boscam*», Milà, *Pros Bernat*, v. 68]. ⁺*Boscallós*, adj. [«unes celles extraordinàriament espesses, *boscalloses*», 1930, Puig i Ferrater, *Cercle Mágic*, p. 202]. *Boscana* mall. [1859, Amengual].

Boscar verb transitiu [document de 1304, 'tallar llenya': «capere venationem, ramaré vel *boscare* vel colligere ibi glandes», Carreres Candi, *Sant Hilari Sacalm*, pàgina 148]; especialment per 'construir un vaixell': «manà conquistar lo regne de Sardenya --- e tantost, en bona hora, vench a Barcelona, e féu *boscar* 60 galees e molts lenys armats», «feu *boscar* 20 galees lleugeres entre Barcelona e València; e encontinent féu obrar les 20 galees», Muntaner, *Cròn.*, caps. 271, 277; «que nulla persona estranya, que no sia de la jurisdicció del senyor Rey, no gos *boscar* ne tallar ne trer fusta de roure o de alzina de les terres del senyor Rey», *Consolat de Mar*, ed. Moliné, p. 208],⁸ avui sovint adjectiu en el Pirineu: un serrat *boscat* 'cobert de bosc' a Vallcebollera (el que hi ha al costat de Coma-Ilèmpia, 1959); *emboscar* i *demboscar* 'talar els boscos': «s'hi pot anar per un camí que hi han fet de *demboscar*» (més o menys viu a tot el Princ. i el sento fins a la vall de Bielsa (1965).

Boscarra; *boscarrera*;⁹ *boscarri*; *boscarró* menorquí (Camps i Merc., *Folkl. Men.* II, 46, 72);¹⁰ *boscarrot*. ⁺*Boscària* 'boscúria' («el Bosc d'en Batlló és una *buscària* de faigs», Vilallonga de Ter, 1935). *Boscassar*; *boscasser*.